

ISSN 2091-5187

SERVIS

ILMIY-AMALIY
JURNAL

№3

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026-yil, 3-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017-y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan.

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
X.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

X.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

TADBIRKORLIK, MEHNAT, BANDLIK VA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH	
Нозир Алиевич Ибрагимов Самарқанд вилоятида тадбиркорлик муҳитини яхшилашда жамоатчилик маслаҳат кенгашининг ўрни	78
Soxibjon Nodirbek o‘g‘li Jo‘raev Kichik biznesni kreditlashda sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi	83
Shohina Xujmaxmatovna Pirova Sun‘iy intellekt asosida mehnat xavfsizligi va xodimlar farovonligini ta‘minlash	89
XIZMAT KO‘RSATISH VA SERVIS	
Комил Бахрамович Уразов Топография, геодезия ва картография фаолиятида иш ва хизматларни идентификация қилиш	92
Anvar Nematovich Xoliqulov Xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini iqtisodiy tahlil qilish metodikasini takomillashtirish	98
Shavkat Sobirovich Oltayev Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasining o‘rni va ahamiyati, uning iqtisodiy-statistik tahlili va istiqbollari	102
Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li O‘roqov Tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish	107
Askar Axrorovich Siddiqov Aholiga umumiy ovqatlanish xizmatlarini ko‘rsatishda to‘yxonalar faoliyatini rivojlantirish metodologiyasini takomillashtirish	110
Shaxriyor Shodiyorovich Turayev Advokatlik xizmatlari samaradorligini baholashda integral ko‘rsatkichlar tizimini qo‘llash metodologiyasi	114
Maftuna Zayniddin qizi Xudoyberdiyeva Xizmat ko‘rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlarining samaradorligini oshirish yo‘llari	118
Charos Murot qizi Avazova Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasida inson kapitali transformatsiyasi va rivojlanish istiqbollari	122
Sherzod Shuxratovich Raxmonov Elektron tijorat infratuzilmasini rivojlantirish orqali savdo xizmatlari samaradorligini oshirish yo‘llari	126
Бехруз Шарофиддин ўғли Усмонов, Мамаюнус Қаршибоевич Пардаев Хизматлар соҳасида меҳнатга ҳақ тўлаш тизимининг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш	130
TURIZM VA MEHMONXONA XO‘JALIGI	
Алишер Абдуғаниевич Эштаев Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожланиш тенденциялари	136
Dilbar Xasanovna Aslanova, Farida Abduxalimovna Axmedjanova Inklyuziv turizmда standartlashtirish: xalqaro tajriba va rivojlanish istiqbollari	140
Rayhona Sadriddinovna Amriddinova, Gulasal Oqmurodovna Bozorova Ijtimoiy mas‘uliyatli biznes, barqaror rivojlanish maqsadlari va turizm: O‘zbekiston uchun amaliy yondashuvlar	143
Temurbek Boburmirzo o‘g‘li Salomov O‘zbekistonda ziyorat turizmi rivojida halol xizmatlar tizimining ahamiyati	148

Maftuna Zayniddin qizi Xudoyberdiyeva – SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrası assistent stajori

XIZMAT KO‘RSATISH SOHASIDA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada xizmat ko‘rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan xususiy tadbirkorlik subyektlari samaradorligini oshirishning nazariy-uslubiy asoslari hamda amaliy yo‘nalishlari yoritilgan. Tadqiqotda xizmat ko‘rsatish korxonalarining iqtisodiy samaradorligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar, resurslardan oqilona foydalanish, innovatsion boshqaruv usullarini joriy etish, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish, xizmatlar sifatini oshirish, marketing faoliyatini takomillashtirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va inson kapitalini rivojlantirish masalalari kompleks tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: xizmat ko‘rsatish sohasi, xususiy tadbirkorlik, iqtisodiy samaradorlik, xizmatlar sifati, raqobatbardoshlik, innovatsion rivojlanish, inson kapitali, xizmatlar bozori, barqaror iqtisodiy rivojlanish.

Kirish. Mamlakatimizda biznes yuritishni yaxshilash, tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab – quvvatlashga alohida e’tibor berilayotganligi, yaqin kelajakda ushbu soha iqtisodiy-moliyaviy ko‘rsatkichlarni bir necha bor oshirishga asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Hususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 20-noyabrda PQ-4525-son “Mamlakatda biznes muhitini yana ham yaxshilash hamda tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora – tadbirlari to‘g‘risida”¹gi Qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 24-oktyabrda PQ-4498-sonli “Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat dasturlari doirasida amalga oshiriladigan loyihalarni kreditlash tartibini takomillashtirishning qo‘shimcha chora – tadbirlari to‘g‘risida”²gi Qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgustda PF-5780-sonli “Xususiy mulkni himoya qilish hamda mulkdorlar huquqlarining kafolatlarini kuchaytirish, tadbirkorlik tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash borasidagi ishlarni tashkil qilish tizimini tubdan takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora – tadbirlar, shuningdek, tadbirkorlik subyektlarining moliyaviy resurslar hamda ishlab chiqarish infratuzilmasidan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish to‘g‘risida”³gi Farmoni hamda boshqalar qabul qilinganlarini sabab qilishimiz mumkin.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Xizmat ko‘rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari samaradorligini oshirish masalalari iqtisodiyot fanida dolzarb ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur yo‘nalishda olib borilgan tadqiqotlar samaradorlikni oshirishda boshqaruv sifati, innovatsiyalarni joriy etish, xizmatlar sifati, raqamli texnologiyalarni qo‘llash, marketing faoliyati va inson kapitalini rivojlantirishning muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi. Mamlakatimizda xizmat ko‘rsatish sohasi va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlarning nazariy va amaliy asoslari Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyevning asarlarida keng yoritilgan. Bunda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, xususiy mulk daxlsizligini ta’minlash, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash hamda xizmat ko‘rsatish sohasini iqtisodiy o‘rnatishning asosiy drayverlaridan biri sifatida rivojlantirish zarurligini alohida ta’kidlaydi. Ushbu yondashuvlar xizmat ko‘rsatish korxonalarining samaradorligini oshirish bo‘yicha ilmiy izlanishlar uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi⁴.

Xizmatlar marketingi nazariyasining asoschilari bo‘lgan Philip Kotler va Kevin Lane Keller xizmat ko‘rsatish korxonalarining muvaffaqiyati iste’molchilar ehtiyojini chuqur o‘rganish, yuqori sifatli xizmatlarni taklif etish hamda uzoq muddatli mijozlar sadoqatini shakllantirish bilan bevosita bog‘liqligini asoslab berganlar. Ularning ilmiy qarashlariga ko‘ra, zamonaviy marketing strategiyalaridan foydalanish korxona samaradorligi va raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi⁵. Bundan tashqari M. Porter tomonidan ishlab chiqilgan raqobat ustunligi nazariyasida korxonalarning samaradorligi innovatsiyalarni joriy etish, xarajatlarni optimallashtirish va differensiallash strategiyalarini qo‘llash orqali

¹<https://lex.uz/uz/docs/-4602230>

²<https://lex.uz/uz/docs/-4569641>

³<https://lex.uz/uz/docs/-4473481>

⁴ Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.

⁵ Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 15th Edition. – Pearson Education Limited, 2016. – 714 p.

ta'minlanishi ilmiy jihatdan asoslangan. Ushbu konsepsiya xizmat ko'rsatish sohasidagi xususiy tadbirkorlik subyektlarining bozor sharoitida barqaror faoliyat yuritishi va raqobat afzalliklarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi¹.

Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari samaradorligini oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda xizmat ko'rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini kompleks baholashga qaratilgan ilmiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi iqtisodiy tahlilning zamonaviy usullariga asoslanib, xizmat ko'rsatish sohasida samaradorlikka ta'sir etuvchi omillarni aniqlash, ularning o'zaro bog'liqligini baholash hamda samaradorlikni oshirishning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqishga qaratildi.

Tahlil va natijalar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy omillaridan biri kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish hisoblanadi. Kichik biznes faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalar hamda firmalar davlat yordamisiz, katta kapital mablag'larsiz o'zlari ish joylarini yaratishlari, hamdaqtinchalik mavjud bo'lgan tohamdarlar tanqisligini kamaytirishlari hamda hattoki, bu tanqislikni butunlay yo'qotishlari mumkin. Bugungi kunda kichik korxonalar faoliyatini ayrim kishilarning ehtiyojlarini qondirish sari yo'naltirish lozim. Bu esa maishiy xizmat ko'rsatish hamda xalq iste'moli tohamdarlari ishlab chiqarish sohalarda yaqqol ko'rinmoqda. Kichik korxonalar yangi texnologiya, yangiliklarini joriy etishda ham g'oyat katta ahamiyatga ega.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalari ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida sanoatning yetakchi sohalari yangi texnologiyalarga o'tishda tobora o'z o'rnini topib bormoqda. Ular yangi fikrlar hamda ishlab chiqarishni takomillashtirish, yangi axborot texnologiyalarini joriy qilish bilan ish jarayonini ta'minlovchi butun tizimni asosiy bog'lovchilik sifatini o'zlarida namoyon etmoqdalar. Bugungi kunga kelib, kichik biznes hamda xususiy tadbirkorlik subyektlari mamlakatimiz iqtisodiyotining barcha jabhalarida, mashinasozlik mahsulotlari ishlab chiqarishda, xalq iste'moli mollari, qishloq xo'jaligi hamda oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarishda hamda boshqa sohalarda faoliyat ko'rsatmoqda.

Xususiy tadbirkorlik, kichik biznesni jadal rivojlantirish asosida mulkdorlar sinfini shakllantirish, tegishli institutlar tizimini tashkil etish, kichik hamda xususiy tadbirkorlik faoliyati sohasiga kredit resurslarini keng jalb qilish hamda xorijiy sarmoyalar olib kirish uchun maqbul sharoit yaratib berilgan.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning xususiyatlari (muomala kapitalining kichikligi, uning tez aylanuvchanligi, ishlab chiqarish vositalarini tezda almashtirish imkoniyatlari hamda b.) uning bir qancha afzalliklarga ega bo'lishi imkoniyatlarini yaratadi:

- izlanish, yangi mahsulotlarni maromiga yetkazish hamda o'zlashtirish, ularni talabning tezo'zgarib turishi xatarini hisobga olgan holda kichik uyushmalarda ishlab chiqarish;

- tezkor texnik servisning ishonchliligi hamda iste'molchilar bilan mustahkam aloqalar o'rnatish;

- ortiqcha ish kuchini o'ziga singdirish;

- boshqarishning oddiyligi, katta ma'muriy apparatning yo'qligi, qurilish hamda loyiha quvvatlarini o'zlashtirishda qisqa muddat, kapital sarflarining tez o'zini oqlashi, kapital aylanmasida yuqori tezlik;

- xom ashyo hamda mehnat resurslari, ishlab chiqarish chiqindilaridan to'liqroq hamda samaraliroq foydalanish.

Tadbirkorlik faoliyatini yuritish subyektlari (tadbirkorlik subyektlari) – bu subyektlar belgilangan qonunchilik tartibida davlat ro'yxatidan (reestridan) o'tgan va tadbirkorlik faoliyatini olib borayotgan yuridik hamda jismoniy shaxslardir.

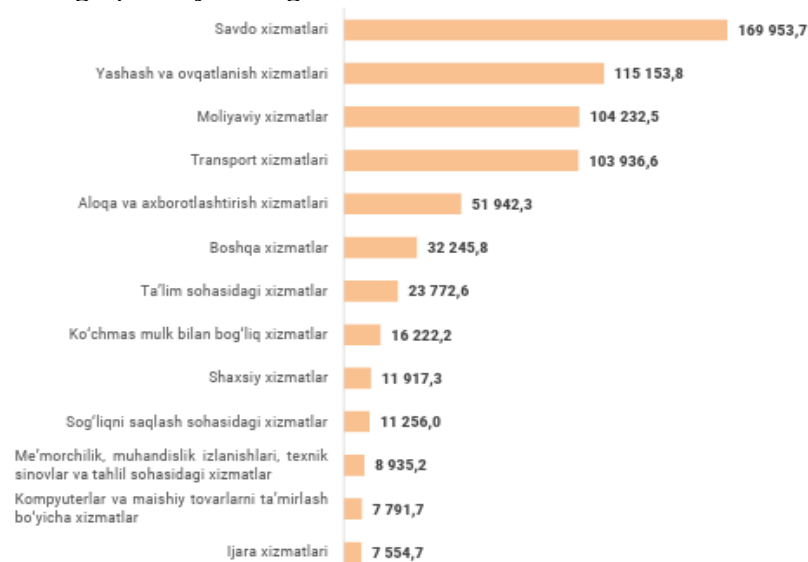
Davlat hokimiyati organlari (qonun hujjatlarida aks etgan alohida holatlar bundan mustasno), hamda, ularning mansabdor shaxslari va qonunchilikda tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishi taqiqlangan yoki cheklangan boshqa shaxslar tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatida qatnashish huquqiga ega bo'lolmaydilar. Bu tartib tadbirkorlik faoliyatida manfaatlar

¹ Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985. – 592 p.

to‘qnashuvini oldini olish va uning qonuniy, adolatli tarzda rivojlanishini ta‘minlashga qaratilgan.

Mamlakatimizning «Xususiy tadbirkorlik to‘g‘risidagi nizom» da xususiy tadbirkorlik faoliyatini olib borish va u haqidagi asosiy tushunchaga quyidagicha ta‘rif berilgan: “Xususiy tadbirkorlik — bu fuqarolar tomonidan o‘z tavakkalchiligi va mulkiy javobgarligi ostida, shaxsiy daromad (foyda) olish maqsadida, amaldagi qonunlar asosida amalga oshiriladigan tashabbuskor xo‘jalik faoliyatidir.

Xususiy tadbirkorlikning yakka tartibdagi tadbirkorlikdan asosiy farqi shundaki, xususiy tadbirkorlar o‘z faoliyatini yollanma ishchi kuchi yordamida amalga oshiradilar. Ular yuridik shaxs maqomiga ega bo‘lib, o‘z korxonalarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazish majburiyatiga egadirlar.”¹ Xizmat ko‘rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlarining samaradorligini baholashda xizmat turlari bo‘yicha yaratilayotgan bozor xizmatlari hajmini tahlil qilish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Xizmatlar tarkibidagi o‘zgarishlar mamlakat iqtisodiyotida qaysi yo‘nalishlarda xususiy sektorning faolligi yuqori ekanligini hamda kichik biznes subyektlarining iqtisodiy o‘sishga qo‘shayotgan hissasini aniqlash imkonini beradi. Ayniqsa, savdo, transport, moliyaviy, yashash va ovqatlanish hamda axborot-kommunikatsiya xizmatlari bozor iqtisodiyoti sharoitida xususiy tadbirkorlikning eng faol rivojlanayotgan segmentlari hisoblanadi. Shu bois, 4-rasmda 2026-yil yanvar–iyun oylarida asosiy xizmat turlari bo‘yicha bozor xizmatlari hajmining tarkibi keltirilgan bo‘lib, u xizmatlar bozorining rivojlanish tendensiyalarini hamda xususiy tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy faolligini baholash imkonini beradi.

1-rasm. Asosiy turlar bo‘yicha ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmi (2026-yil yanvar–iyun, mlrd so‘m)².

1-rasm ma‘lumotlari tahlili shuni ko‘rsatadiki, 2026-yilning yanvar–iyun oylarida mamlakatda ko‘rsatilgan bozor xizmatlari tarkibida **savdo xizmatlari 169 953,7 mlrd so‘m** bilan eng yuqori ulushni egallagan. Ushbu natija ichki iste‘mol bozorining kengayishi, elektron savdo platformalarining rivojlanishi hamda aynan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining chakana va ulgurji savdo tarmoqlarida ustun mavqega ega ekanligi bilan izohlanadi. Savdo xizmatlari bozorida korxonalarining asosiy qismi kichik biznes subyektlaridan iborat bo‘lib, ular aholining kundalik ehtiyojlarini qondirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va xizmatlar bozorida raqobatni shakllantirishda muhim o‘rin egallaydi.

Ikkinchi yirik yo‘nalish **yashash va ovqatlanish xizmatlari** bo‘lib, ularning hajmi **115 153,8 mlrd so‘m**ni tashkil etgan. Ushbu yo‘nalishning rivojlanishida mehmonxonalar, oilaviy mehmon uylari, restoranlar, kafe va umumiy ovqatlanish korxonalarining aksariyati aynan xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan tashkil etilgani muhim omil hisoblanadi. Turizm

¹ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 31.07.2015 yildagi 219-son. Xususiy tadbirkorlik to‘g‘risidagi nizom.

² O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma‘lumotlari asosida. <https://stat.uz/uz/>

oqimining ortishi bilan ushbu xizmat turida kichik biznesning iqtisodiy faolligi yanada kuchayib, yangi investitsiyalar va bandlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. **Moliyaviy xizmatlar** hajmi **104 232,5 mlrd so'mni**, **transport xizmatlari** esa **103 936,6 mlrd so'mni** tashkil etgan. So'nggi yillarda raqamli to'lov tizimlari, fintech xizmatlari, sug'urta vositachiligi va lizing xizmatlarining kengayishi natijasida moliyaviy xizmatlar bozori sezilarli rivojlanmoqda. **Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari** hajmining **51 942,3 mlrd so'mga** yetgani mamlakatda raqamli iqtisodiyot jadal rivojlanayotganidan dalolat beradi. Mazkur yo'nalishda IT-kompaniyalar, dasturiy ta'minot ishlab chiquvchilar, internet xizmatlari, elektron platformalar va raqamli servislarning katta qismi xususiy sektor hissasiga to'g'ri keladi. Bu esa xizmat ko'rsatish sohasida mehnat unumdorligini oshirish, xarajatlarni qisqartirish va xizmatlar sifatini yaxshilash orqali tadbirkorlik subyektlari samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Umuman olganda, rasm tahlili xizmat ko'rsatish bozorida yuqori hajmga ega bo'lgan yo'nalishlarning deyarli barchasida **xususiy tadbirkorlik va kichik biznes subyektlari asosiy harakatlantiruvchi kuch** ekanligini ko'rsatadi. Ayniqsa, savdo, turizm, transport, axborot-kommunikatsiya va moliyaviy xizmatlarda xususiy sektorning ustunligi xizmatlar bozorida sog'lom raqobatni kuchaytirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, joriy etish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Xulosa va takliflar. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi bandligini oshirish va xizmatlar bozorida sog'lom raqobat muhitini shakllantirishda muhim o'rin egallaydi. Tahlillar xizmat ko'rsatish korxonalarining samaradorligi, avvalo, boshqaruv sifati, innovatsion faoliyat, xizmatlar sifati, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi, marketing strategiyalarining samaradorligi hamda inson kapitalining rivojlanganlik darajasiga bevosita bog'liq ekanligini ko'rsatdi.

Yuqoridagi ilmiy tahlillar asosida quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

- ❖ xizmat ko'rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari uchun raqamli boshqaruv tizimlari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishni rag'batlantirish;

- ❖ xizmatlar sifatini baholashning zamonaviy indikatorlari va samaradorlik ko'rsatkichlari asosida korxonalar faoliyatini muntazam monitoring qilish tizimini shakllantirish;

- ❖ tadbirkorlik subyektlari uchun moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, imtiyozli kreditlar va investitsion qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish;

- ❖ marketing faoliyatini raqamli platformalar asosida rivojlantirish, elektron tijorat va onlayn xizmatlar ulushini oshirish orqali korxonalarning raqobatbardoshligini kuchaytirish;

- ❖ xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari faoliyatini baholashda iqtisodiy, ijtimoiy va innovatsion samaradorlikni kompleks aks ettiruvchi ko'rsatkichlar tizimini amaliyotga joriy etish.

Xulosa qilib aytganda, xizmat ko'rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlari samaradorligini oshirish bo'yicha taklif etilgan ilmiy yondashuvlar va amaliy tavsiyalar ushbu sohaning raqobatbardoshligini kuchaytirish, xizmatlar sifati va iqtisodiy natijadorlikni oshirish, shuningdek, mamlakatda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. PF–60-son Farmon. 2022-yil 28-yanvar.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
3. Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 15th Edition. – Pearson Education Limited, 2016. – 714 p.
4. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985. – 592 p.
5. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1983 (Original edition, 1934).

6. Qosimova M.S., Yusupov M.A. va boshqalar. Kichik biznes va tadbirkorlik. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: TDIU, 2010. – 270 b.
7. Abdurkarimov B. va boshqalar. Savdo iqtisodiyoti muammolari. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2016. – 320 b.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O‘zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bo‘yicha statistik to‘plam. – Toshkent, 2024.

М.Худойбердыева Способы повышения эффективности частных предприятий в сфере услуг	M.Xudoyberdiyeva Ways to improve the efficiency of private business entities in the service sector
Аннотация. В данной статье рассматриваются теоретические и методологические основы и практические направления повышения эффективности частных хозяйствующих субъектов, работающих в сфере услуг. В исследовании всесторонне анализируются основные факторы, влияющие на экономическую эффективность предприятий сферы услуг, рациональное использование ресурсов, внедрение инновационных методов управления, эффективное использование цифровых технологий, повышение качества услуг, совершенствование маркетинговой деятельности, повышение инвестиционной привлекательности и развитие человеческого капитала. Ключевые слова: сфера услуг, частное предпринимательство, экономическая эффективность, качество услуг, конкурентоспособность, инновационное развитие, человеческий капитал, рынок услуг, устойчивое экономическое развитие.	Abstract. This article examines the theoretical and methodological foundations and practical approaches to improving the efficiency of private business entities operating in the service sector. The study comprehensively analyzes the key factors influencing the economic efficiency of service enterprises, including the rational use of resources, the implementation of innovative management methods, the effective use of digital technologies, improving service quality, enhancing marketing activities, increasing investment attractiveness, and developing human capital. Keywords: service sector, private entrepreneurship, economic efficiency, service quality, competitiveness, innovative development, human capital, service market, sustainable economic development.

Charos Murot qizi Avazova – SamISI, “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrası
assistent stajori

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASIDA INSON KAPITALI TRANSFORMATSIYASI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Annotatsiya. Samarqand viloyatida xizmat ko‘rsatish sohasi iqtisodiyotning yetakchi tarmog‘iga aylanib, asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlarda yuqori ko‘rsatkichlarni qayd etmoqda. Raqamli iqtisodiyotga o‘tish sharoitida ushbu sohaning raqobatbardoshligi bevosita inson kapitalining transformatsiya tezligiga bog‘liq. Mavzu doirasida raqamlashtirish samaradorligi faqat malaka oshirish tizimi va uzluksiz ta‘lim bilan sinergiyada yuqori natija berishi aniqlandi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, raqamli transformatsiya sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasida barqaror o‘sishni ta‘minlash uchun raqamli ko‘nikmalarni shakllantiruvchi tizimli ta‘lim dasturlari, klaster yondashuvi va xorijiy tajribalarni mahalliyashtirishga asoslangan inson kapitali siyosati talab etiladi. Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, inson kapitali transformatsiyasi, xizmat ko‘rsatish sohasi, raqamli texnologiyalar, bandlik tarkibi, IT xizmatlar, turizm xizmatlari, sun‘iy intellekt, raqamli infratuzilma, malakali kadrlar, elektron xizmatlar, innovatsion rivojlanish.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatish sohasi iqtisodiyotning strategik tarmog‘iga aylanib, mamlakat YaIM tarkibida salmoqli ulushni egallamoqda. Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan davlatlarda xizmatlar sohasining ulushi yalpi ichki mahsulotning 2/3 dan 3/4 qismigacha yetadi. Mamlakatimizda ham so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan tizimli islohotlar natijasida xizmat ko‘rsatish sohasining iqtisodiyotdagi roli sezilarli darajada oshdi. Xususan, Prezidentimizning 2025-yil 20 avgustda tadbirkorlar bilan o‘tkazgan to‘rtinchi ochiq muloqotida xizmatlar ko‘rsatish sohasini rivojlantirish uchun qo‘shimcha sharoitlar yaratish bo‘yicha muhim tashabbuslar ilgari surildi. Ushbu muloqotda bildirilgan takliflar ijrosini ta‘minlash maqsadida davlatimiz rahbarining “O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan to‘rtinchi ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-

ISSN 2091-5187

❧ “SERVIS” ❧

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

08.09.2026 yilda terishga berildi. 25.09.2026 yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,6. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,68. Adadi 100 nusxa. Buyurtma №0169A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.